

5 juni 2022 – Eerste Pinksterdag

PINKSTEREN: HET FEEST VAN DE HOOP

Handelingen 2, vers 1 t/m 13
Ezechiël 34, vers 1 t/m 14

'Hoop doet leven', zo luidt een gezegde. Dat klinkt heel eenvoudig... en soms wordt dit gezegde ook wel op een tamelijk gemakkelijke manier aangehaald, bijvoorbeeld als de auto niet wil starten of als je puber naarstig op zoek is naar verkering, maar 'hoop doet leven' is ten diepste een heel diepe waarheid. Soms is 'hoop' zelfs van doorslaggevend belang, bijvoorbeeld of iemand zal slagen met zijn of haar revalidatie of niet. Want als je tijdens de revalidatie de hoop verliest, dan gaat het niet lukken, alle middelen en mensen om hem heen ten spijt. Hoop is vaak van doorslaggevend belang of iemand het wel of niet vol houdt. In haar relatiecrisis. In zijn familieproblemen. Op je werk. Tijdens je examens. 'Hoe houd je het uit?!' 'Nu: hoop houden.' Want zonder hoop kan het heel donker worden en kan soms de hele zin van alles bij je worden weggenomen. Zonder hoop geen leven.

Nu Pinksteren is het feest van de hoop, zo wil ik in deze preek verkondigen. Je kunt nog heel veel meer woorden voor Pinksteren bedenken – Pinksteren als het feest van de Geest, de geboortedag van de kerk, het beginpunt van de wereldwijde zending - maar tijdens dit Pinksterfeest focussen wij ons op het woordje 'hoop'. Pinksteren als het *feest van de hoop*. En hoop doet leven. Als je aan het revalideren bent, of bezig bent met een traject van medische behandelingen, maar eigenlijk geldt het voor welke levenssituatie dan ook: in de ouderdom, de puberteit, de jongvolwassenheid, op school, op je werk, thuis: hoop doet leven. Nu, de Geest, de Heilige Geest, doet inderdaad leven, zo mocht Ezechiël op een heel bijzondere manier ontdekken. En daar gaan wij nu naar kijken.

Ja, wij gaan daar nu bijna letterlijk naar *kijken*, want Ezechiël kreeg opnieuw een visioen te zien. Misschien kunt u – als u erbij was - zich nog de eerste preek over Ezechiël herinneren, een paar maanden geleden: toen hadden wij over het eerste visioen gelezen wat Ezechiël kreeg te zien. Dat visioen was bijzonder indrukwekkend. Ezechiël zag een hemelse troon en daaronder een ondoordringbare afscheiding, een soort plateau, een zee van kristal. Ezechiël zag iets van Gods heerlijkheid, God op Zijn troon, op Zijn *mobiele* troon, want: er waren wielen onder Zijn troon. En vier wezens naast die wielen, die samen de troon in beweging brachten, of droegen. God kwam in al Zijn heiligheid en heerlijkheid vanuit Jeruzalem op Zijn troon naar de ballingen, de gevangenen Israëlieten, in het rijk van Perzië. Om hen te

waarschuwen. Het oordeel aan te zeggen. En ook om hen uiteindelijk toch te bemoedigen en redding aan te zeggen.

En nu kreeg Ezechiël weer een indrukwekkend visioen te zien. Maar zo anders. Zo vreselijk anders, ja, zo *vreselijk* inderdaad... Ezechiël bevond zich tijdens dit visioen weer in een vallei, maar nu was de vallei bezaaid met allemaal botten. Allemaal menselijke botten. Er moet daar waarschijnlijk een enorme strijd hebben plaatsgevonden, een hevig gevecht, met talloze slachtoffers. Slachtoffers die na hun sterven in de strijd geen laatste eer hebben ontvangen. Een vallei bezaaid met lijken. Op de manier waarop zij zijn gevallen, zo lagen zij er nog steeds bij. Ik moet denken aan de gruwelijke beelden die we soms uit Oekraïne krijgen te zien. Maar hier in dit visioen zit Ezechiël zelfs geen koude lichamen, alleen maar botten. Zeer droge botten, zo vertelt Ezechiël. Er is werkelijk helemaal niets meer van de soldaten over. Geen identiteit, geen enkele herinnering. Nu, wij kijken hier waarschijnlijk vol afschuw naar, maar voor een jood betekende een dergelijke mensonterende dood *nog* veel meer. Het was een regelrechte vloek, een verstoten zijn door God.



Ezechiël moest er aan alle kanten omheen lopen. Hij moest dit vreselijke tafereel heel goed in zich opnemen. Je wilt het niet zien maar Ezechiël moest er naar blijven kijken. En vervolgens kreeg hij een vraag van God: 'Mens, wat denk je? Zullen deze beenderen tot leven komen?' Wat een vraag...! Ezechiël zegt: 'U weet het'. Nu, ik zal straks met u naar dit korte antwoord van Ezechiël gaan kijken, want er zit volgens mij heel veel in, maar eerst even

hoe het verder gaat: Ezechiël krijgt vervolgens van God de opdracht om tot deze beenderen, dit enorme veld vol met botten te gaan spreken, te profeteren. *Zeg tegen hen: 'Dorre beenderen, hoor het woord van de HEERE! Zo zegt de Heere HEERE tegen deze beenderen: Zie, Ik ga geest in jullie brengen en jullie zullen tot leven komen'* En het gebeurt... Het had zo uit een enge bioscoopfilm kunnen komen: de botten bewogen zich naar elkaar toe en werden tot complete skeletten. En op die skeletten kwamen vervolgens pezen en daarna vlees en daarna huid, complete lichamen werden het. En toen moest Ezechiël nog een keer profeteren, want de lichamen bleven levenloos. 'Profeteer tegen de geest, mensenkind!', zo zei God (vers 9). 'Zo zegt de Heere HEERE, Geest, kom uit de vier windstreken en blaas in deze gedoden, zodat zij tot leven komen!' En het gebeurde... Zoals de eerste mens door God uit het stof van de aarde was gevormd, uit klei geboetseerd en daarna de levensadem in zijn neusgaten werd geblazen, zo blies de Geest van God deze zielloze lichamen nieuw leven in. Een groot leger stond op. Een leger van de HEERE. Nieuw leven, een vallei vol van leven! Waar tot voor kort alleen nog maar dorre botten verspreid lagen, was er nu leven met hoofdletters.

Waarom nu zo'n visioen hè? Wat heeft dit nu te zeggen? Nu, Ezechiël krijgt het van God uitgelegd. Die

beenderen, die botten, die staan voor volk Israël. Want Israël, zo legt God uit, heeft alle hoop verloren. Israël zegt (vers 11) 'Onze beenderen zijn verdord en onze hoop is vergaan, wij zijn afgesneden.' Verworpen. Nu, dit is niets te veel gezegd, want wat zijn er in die tijd door Israël een verliezen geleden. Wat is er veel bloed vergoten door de vijandelijke bezetter, Perzië, wat een slachtoffers. En daar zitten ze nu gevangen in Perzië, terwijl de stad Jeruzalem zojuist is verwoest en de tempel is verbrand. 'Onze hoop is vergaan. Onze beenderen verdord.' Geen leven meer. Geen identiteit meer. Geen toekomst meer.

Maar juist op dit diepe dieptepunt spreekt God. En zien wij de Geest van God aan het werk. Gods Geest Die leven schept, waar geen enkel leven meer te verwachten is. Gods Geest Die een nieuw begin brengt, waar alle wegen waren afgesloten. Gods Geest Die mensen op hun voeten zet, waar alleen nog maar een hoopje botten over was.

Pinksterfeest in de vallei van Ezechiël.

We zijn bij de prachtige betekenis van Pinksteren uitgekomen: Gods Geest Die leven brengt, waar geen enkel leven meer was. Wat een bemoediging moet dat voor het volk Israël zijn geweest. Ik weet niet of zij het gelijk hebben kunnen beseffen, of dat het misschien te groot voor hen was om te geloven, te durven geloven... maar het volk Israël heeft in de eeuwen daarna wel vaak een bijzondere hoop getoond, waardoor zij strijdbaar was, weerbaar en zelfs door de diepste diepten heen nieuwe wegen is gegaan. Zelfs door de diepte van de Tweede Wereldoorlog heen, toen zes miljoen joden zijn afgeslacht, een vallei vol met doden, wist Israël toch weer verder te gaan. ... Weet u trouwens hoe het Israëlische volkslied heet? Ha Tikva. Dat betekent: 'de hoop'. Precies hetzelfde woord, als hier in Ezechiël 37 wordt gebruikt. God geeft hoop. Zelfs op die momenten dat er geen enkele hoop meer lijkt te zijn. Hoop, door het leven scheppende werk van Zijn Geest. Hoop die doet leven.

Om het even heel concreet te maken: over dit visioen heb ik laatst met Cobie gesproken. Cobie, die een heel lange weg gaat van heel kleine stapjes vooruit, dan weer terugslag of nieuwe zorgen, dan weer een stapje vooruit. Waar moet je op sommige momenten je hoop vandaan halen? Hoe houd je het vol? Zoals psalm 27 het verwoord: 'waar was mijn hoop, mijn moed gebleven?' ... Het is het geloof in Gods Geest, God Die door Zijn Geest uit dood leven kan scheppen, God Die levensadem inblaast, waar ons de adem wordt benomen... God Die een toekomst voor ons op het oog heeft, terwijl wij niet zouden weten hoe. Zullen wij elkaar zo bemoedigen?

En zullen wij zo deze hoop vasthouden voor onszelf, bij alle dingen die wij op onze weg ontmoeten of met ons meedragen? Deze hoop op Gods Geest is niet de hoop dat alles wel goedkomt, nee. Dat vind ik belangrijk om te zeggen. Ik kom wel eens mensen tegen die vertrouwen hebben in genezing, omdat zij geloven. Dat zij er vast van overtuigd zijn wel werk te zullen vinden, of rond te kunnen komen, of hun examen te halen, want: God zorgt voor hen. Ja, ik geloof 100 % dat het kan en ook dat God wil en kan helpen. Maar het is wel goed om te beseffen dat Ezechiël hier eerst een vallei *vol botten* kreeg te zien. De dood had deze vallei in een doodse

stille gehuld. De vloek was over het volk gekomen. God had dit allemaal toegelaten. Het leven scheppende werk van God Geest is dus niet simpelweg een laatste zetje wat je nog net even nodig had om positief te kunnen blijven, om verder te kunnen, nee Gods Geest werkt hier door de crisis heen en niet om de crisis heen. Daar moeten wij niet overheen lezen of overheen leven.

Zoiets zien wij ook terugkomen in Handelingen 2, in de bekende Pinkstergeschiedenis. Ook daar zien wij prachtige dingen gebeuren. Weer het teken van de wind, Gods Geest die – zo vertelt Ezechiël - uit alle windstreken komt om nieuw leven te brengen. Tongen als van vuur. Galileeërs die alle talen van de wereld lijken te spreken. Prachtig! Maar als Petrus spreekt, dan ontstaat er niet gelijk vreugde en leven..., nee, de luisteraars worden lijkeleek als zij te horen krijgen dat zij schuld hebben aan Jezus' dood. Bang geworden vragen zij aan Petrus en de andere discipelen: 'wat moeten wij doen, mannen?'... Het werk van Gods Geest is niet slechts inspiratie, een stukje positiviteit, wat optimisme waardoor je hoop houdt en weer verder kunt – want 'God gaat met je mee' - nee het werk van Gods Geest is crisis. Het breekt eerst alles van jezelf af. Doet je met lege handen staan. Brengt je vol ontzag op de knieën voor God en maakt je bewust van je schuld, je schaamte, je afhankelijkheid en je tekortkomingen, van hoe belabberd en halfslachtig die relatie van ons met God soms is. Het werk van Gods Geest heeft alles te maken met sterven en opstaan, zoals wij in dit visioen van Ezechiël zien. Sterven aan jezelf. Het afscheid nemen van je oude leven, met zijn oude patronen, dat oude leven van ons dat vastgeketend zit aan van alles en nog wat, maar soms zo los van God... Sterven aan je oude leven en opstaan in een nieuw leven: een leven waarin je je gered mag weten door Jezus, geliefd door de Vader en geleid door de Geest. Die verandering die de Geest teweegbrengt, gaat dus veel dieper dan een stukje inspiratie, hoop en kracht om verder te gaan. Het is een totale verandering. Van dood naar leven. Van los-van-God naar voor-altijd-met-God. Van ik-wil-en-ik-zal naar Uw-wil-geschiedde. Van leven-zonder-hoop naar leven-met-hoop, hoop die nooit vergaat.

Ezechiël neemt ons mee naar een vallei des doods, death valley. Petrus neemt ons in zijn Pinksterpreek mee terug naar Pasen, naar Golgotha. Weer een plaats waar geen sprankje hoop zichtbaar is. Maar juist daar waar alle woorden verstommen en alle zin lijkt te zijn verdwenen, in die doodse leegte, brengt God nieuw leven, blaast Gods Geest ons de levensadem in en mogen wij opstaan. Opstaan in een nieuw leven.

Nu wij weten hoe het afloopt, kunnen wij zeggen: wat een prachtig visioen krijgt Ezechiël te zien! Ja, wat een prachtig visioen om naar te kijken, als het leven je op dit moment misschien wel zwaar valt en je je door leegheid heen moet slepen of als je misschien tegen bepaalde dingen vreselijk op ziet. Kijk hoe Gods Geest leven brengt in alle dorheid en doodsheid!

Maar ook wat een prachtig visioen om als kerk en als wijkgemeente Ichthus vast te houden. Ja, het gaat hier in dit visioen allereerst over Israël hoor, zo kreeg Ezechiël door God uitgelegd. Dus niet over ons. Er zijn veel uitleggers die dit visioen dan ook hebben betrokken op de oprichting van de staat Israël. Zij zagen in de

oprichting van de staat Israël dit visioen in vervulling gaan: Israël was na de Tweede Wereldoorlog als een vallei vol dode botten. Zes miljoen joden die waren afgeslacht. Maar nu werden al de botten samengebracht – allemaal joden keerden vanuit allerlei landen terug naar het land Israël – en samen vormen zij een nieuw leger van God. Nu, los van de ingewikkelde vraag of de staat Israël inderdaad de vervulling is van dit visioen, dit visioen heeft allereerst betrekking op Israël. Maar... ik zie in dit visioen ook een heel mooie bemoeiding voor de kerk en voor onze gemeente. Gods Geest brengt leven, zet ons op onze voeten! We moeten ons daarom niet uitleveren aan wanhoop. Of aan frustratie. Over een kerk – ook over onze eigen gemeente – is zoveel te zeggen wat er ontbreekt, wat eraan mankeert, wat eigenlijk anders zou moeten. Je moet oppassen voor wat men met een Engels woord *self fulfilling prophecy* noemt, een zichzelf vervullende profetie. Zeg het maar vaak genoeg dat het niks is en nooit meer wat wordt... of zeg het maar vaak genoeg dat het niet meer is zoals vroeger..., of dat het eigenlijk nog niet is zoals het zou moeten zijn... en je kunt erop wachten dat dat in vervulling gaat. Laten wij ervoor waken om gefrustreerd of lauw te worden, maar met elkaar kijken naar dit prachtige visioen van Ezechiël: God brengt leven, zelfs daar, juist daar, weer geen levensteken meer was te ontdekken. Wat een bemoeiding!

Ik moet denken aan die eerste gemeente, dat groepje discipelen dat op Eerste Paasdag als bange mensen achter gesloten deuren bij elkaar was gekomen (Johannes 20). Jezus stond opeens in hun midden. En wat deed Hij, nadat Hij hen had gegroet? Hij blies op hen, zo vertelt Johannes ons in zijn Evangelie. Hij blies op hen en zei 'Ontvang Mijn Geest'. Ezechiël 37 werd werkelijkheid.

Maar die Geest, zo zagen wij ook bij Ezechiël, werkt wel door de crisis heen. De crisis, waarin je dus ook als gemeente met jezelf wordt geconfronteerd en jezelf in de spiegel ziet. Het is de Geest Die al ons eigen bouwwerk soms in puin laat vallen, om Zijn werk vervolgens te kunnen opbouwen. De Geest van God werkt door de crisis heen, waarbij al onze grote woorden verstommen en al onze eigen visie en plannen heel bekrompen blijken te zijn. De Geest werkt door de crisis heen en schenkt nieuw leven, leven daar waar geen leven meer was te verwachten. Wat een krachtige en prachtige boodschap voor een kerk die na de coronacrisis probeert op te krabbelen en verder te gaan!

Ik wil tenslotte met u nog even kijken naar Ezechiël. Ezechiël die het Pinksteren zag worden in de vallei. Ik vertelde u dat ik zijn antwoord aan God zo heel bijzonder vond en ik zal u nu vertellen waarom. God vroeg aan Ezechiël: 'zullen deze beenderen tot leven komen?' Nu, als je zoals Ezechiël jezelf opeens ziet staan in een vallei met allemaal dorre botten zover je kunt kijken – allemaal dood om je heen - hoe zou je dan reageren? Zullen deze beenderen tot leven komen? Het is heel logisch om dan te zeggen: 'nee, natuurlijk niet'. Of misschien had u toch wel een gelovig antwoord verwacht van Ezechiël: 'Heere God, U kunt alle dingen! Natuurlijk kunt U dit doen!' Maar ja, soms kom je niet tot zo'n krachtig antwoord, als een heftige situatie je helemaal overweldigt... Maar wat doet Ezechiël nu? Hij

legt het terug bij God: 'Heere God, U weet het.' 'God mag het weten'. Tegen je eigen ongelof of je twijfels in, ja, ondanks wat je ziet en vreest, leg je het terug bij God: U weet het.

Ik merk het bij mijzelf, misschien herkent u dat ook wel: heel vaak probeer je hoop te halen uit de situatie zelf. Uit prognoses. Of dat het nog wel meevalt, als je naar anderen kijkt... Of dat je een beetje geluk moet hebben. Of dat het vanzelf wel weer over kan gaan. Of... En als wij het zonder hoop moeten doen, dan vullen wij in onze samenleving de leegte vaak op: met leuke dingen doen. Of met oneliners, om het allemaal begrijpelijk te houden. Of met kritiek op anderen. Of met heel druk bezig zijn met je werk, of je gezondheid, of hoe je op anderen overkomt. Ezechiël kan op dat moment in die vallei des doods niets..., er is niets om die geweldige leegte daar op te vullen... en tegen al zijn ongelof, vragen of wat hij op dat moment ook voelt, legt hij het neer bij God: 'U weet het'.

En God bleek het ook te weten. En te kunnen. Wat een krachtig werk van Gods Geest.

Ezechiël laat het over aan God en tegelijkertijd – dat is het laatste wat ik met u wil delen – wordt hijzelf ingeschakeld. Net zoals later die angstige discipelen worden ingeschakeld om tot getuigen te zijn op het Pinksterfeest, zo wordt Ezechiël hier op het Pinksterfeest in de vallei ook ingeschakeld. Ezechiël moet profeteren. 'Profeteer tegen de dorre beenderen, mensenkind!' Profeteren tegen dorre botten..., is dat niet het toppunt van een kansloze onderneming? Iemand schreef: 'je kunt nog beter tegen doven gaan profeteren, want zij hebben tenminste nog oren' Er was helemaal niets van deze mensen over - geen oren, niets van een lichaam, geen leven, geen... - en dan tegen hen gaan roepen? Hoe bijzonder vreemd, ongepast moest dat hebben aangevoeld, denk ik. Maar Ezechiël doet het.

Ik zie daarin een uitnodiging aan ons om van de hoop te blijven getuigen, ook als er geen enkele hoop meer lijkt te zijn. Het luistert hier wel nauw hoor. Ik zou bijvoorbeeld oppassen met grote woorden als 'genezing' en 'je komt er wel bovenop'. Aan het bed van een ernstig zieke moet je voorzichtig zijn en zorgvuldig je woorden kiezen. En bij iemand met depressie kan je soms beter helemaal geen woorden van hoop spreken, omdat die de persoon alleen nog maar moedelozer maken. Maar getuigen van de hoop, door zelf die hoop vast te houden. 'Ik zal wel voor je hopen en bidden, nu jij daar op dit moment niets mee kunt', zo zeg ik soms tegen mensen die geen moed meer hebben om te bidden. Ik denk dus niet dat wij zoals Ezechiël op elke plek moeten gaan roepen en profeteren. Maar laten wij wel getuige zijn van de hoop, ook al kan alles dor en dood zijn om je heen.

Getuige van de hoop van Pinksteren. Want Gods Geest is gekomen. Gods Geest brengt leven. Leven, waar geen leven is. Laat je maar verrassen, zo zou ik zeggen. En houd die hoop met elkaar vast. Laten wij erover blijven zingen, tot het moment dat Jezus terug zal komen en er niets meer valt te hopen, omdat dan al onze hoop in vervulling is gegaan.